

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kuşaklararası Üniversite Öğrencilerinin Yaşlanma ve Yaşlılık Algılarının Değerlendirilmesi¹

Assessment of Perceptions of Aging and Age-Related Perspectives of Different Generation Students

Sayfa | 83

Saniye Seda SEVİM , Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, s.sevim@adu.edu.tr

Şeyda YILDIRIM , Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, yildirim.seyda@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 28 Kasım 2022
Kabul tarihi - Accepted: 01 Mart 2023
Yayın tarihi - Published: 28 Haziran 2023

¹ Bu çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi 2018/185 no'lu projesi tarafından desteklenmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Sayfa | 84

Öz. Bu çalışmada üniversitede öğrenim gören genç kuşak öğrenciler ile 3. Kuşak üniversite olan Tazelenme Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Ege ve Akdeniz Üniversitelerinde eğitim görmekte olan öğrenciler ve aynı üniversitelerin kampüslerinde yer alan Tazelenme Üniversitesi öğrencileriyle yapılmıştır. Nicel bir araştırma olarak, genel tarama modeli kullanılarak, gönüllülük esasına dayalı, 314 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı ölçeği ile birlikte araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Veri girişleri ve analizler süreci SPSS 18 aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların üniversite türlerine göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algıları ve dört alt boyuta yönelik algıları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Tazelenme Üniversitesi öğrencileri genç kuşak öğrencilerine göre yaşlılık ve yaşlanmaya yönelik daha olumlu algıya sahip olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet, toplumda kuşaklararası ilişkilerin güçlenmesinin yanında toplumdaki olumsuz yaşlılık algılarının da sonraki nesillere aktarımı önlenmesine yönelik düzenlemeler kapsamında yer alması gereken önemli bir disiplindir. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenmenin desteklenmesi ile bireylerin hem aktif yaşlanması hem de yaşlanmaya yönelik algılarının olumlu yönde etkilenmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlanma, Yaş Ayrımcılığı, Tazelenme Üniversitesi.

Abstract. In this study it is aimed to evaluate the senses of the growth and elderliness of the young generation university students who receive education in the university and the university students who receive education in Tazelenme University which becomes the third generation University. This research has been carried out with the students who have studied in Ege University and Akdeniz University and also with the students who have studied in Tazelenme University where is located in the same university campus. This is a quantitative research and it has been carried out with the causal survey model. This research is based on volunteering and it has been carried out with 314 participants. With the sense-scale towards growth and elderliness, a sociodemographicin formation form has been used. Data entry and the analysis process has been carried out through SPSS 18 has been used in theseanalysis. A significant discrepancy has been found between the senses of the growth and elderliness of the participants with regard to the university types and the senses for 4 sub-dimensions. Tazelenme University students have more positive sense in comparison with young generation university students. Social work is an important discipline that should be included in the regulations to prevent the intergenerational relations in society as well as to prevent the transfer of negative old age perceptions in the society to the next generations. By supporting lifelong learning, it can be ensured that individuals' perception of both active aging and aging is positively affected.

Keywords: Elderliness, Growth, Discrimination of age, Refreshment University.

Extended Abstract

Introduction: Increasingly, the elderly population should be in an important position with their experience and knowledge in the society. It is important that these values, which they have, are transferred to future generations in a healthy way. Some prejudices existing in the society prevent this cultural transfer and cause elderly individuals to be discriminated against because of their age. The discrimination they suffer not only affects their mental health, but also leads to social isolation. For this reason, the aging and old age perception of the society towards elderly individuals directly affects the quality of life of elderly individuals. Social isolation caused by negative perception is expected to be a positive factor with the active participation of individuals in social life. With the support of various practices that increase social participation and increase the quality of life, the active aging of individuals will be supported and the transfer of their experiences and knowledge will be ensured. With the voluntary application called Refreshment University, both intergenerational transfer will be ensured and the active participation of individuals in society will be supported. In this context, the aim of the study is to evaluate the perceptions of the younger generation university students studying at the university and the students studying at the 3rd generation university, Refreshment University, towards aging and aging.

Method: Considering the significance of the mean difference between the two groups in calculating the sample size in the study, the smallest sample size was determined as 64 university students and 64 Refreshment University students at 99% power and 0.001% confidence level. When the 25% reserve participants were included in this number, the sample size was determined as at least 80 young groups and 80 refresher university students, and a total of 314 participants were reached, twice the sample size. In the study, the sociodemographic form and the Perception Scale for Aging and Old Age, consisting of 45 items and four sub-dimensions, were used. Each factor score is obtained by dividing the total of the items it contains by the number of questions. An increase in the score means an increase in the feature that gives the dimension its name. The increase in the general average score obtained from the scale means an increase in the negative perception towards aging and old age.

Results: According to the results of the research, the younger generation university students have a higher average score than the refreshment university students in the dimensions of aging and the perception of aging, and the four sub-dimensions: difficulty in accepting, perception of social wear, difficulty in coping with life, and negative image. It is seen that Refreshment University students have a more positive perception of aging and old age than the younger generation students according to the average score of the sub-dimensions and the average score. When the total scale and sub-dimensions mean scores of the participants according to their genders are analyzed, the social attrition perceptions of the male participants are higher than the average scores of the female participants. According to this, male participants have higher perceptions that social weariness will increase compared to female participants. There is no statistically significant difference between the average scores of the participants' perceptions towards aging and old age, according to their experience of living with an elderly individual. Perception averages towards aging and old age do not differ according to the participants' experience of living with an elderly individual.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Discussion and conclusion: Within the framework of the data obtained from the study, the perceptions of different generations of university students towards aging and aging were evaluated. The perceptions of young generation university students and Refreshment University students according to their socio-demographic characteristics were compared and evaluated. According to the results of the research, younger generation university students have more difficulty in accepting aging than Refreshment University students, have a higher perception that social weariness will increase, have more difficulty in coping with life, have more negative images of aging, and have more negative perceptions of aging and aging. It is the group with more. It is thought that the young generation university students' perceptions of aging and old age will change positively with the Refreshment Universities, which is a very new project for elderly individuals, to become active in other universities in our country. From the point of view of elderly individuals, unlike the elderly individual's alienation from the society, which is stated as an opinion in the withdrawal theory, he continues the learning process and shares his knowledge by using the experience and knowledge reserves he has gained for many years. With the advantage of having refresher universities on the campuses of universities, it is thought that a suitable environment will be provided for mutual learning and knowledge transfer by ensuring intergenerational interaction.

Giriş

Evrensel bir olgu olan ve her bir birey için farklı anlamlar ifade eden yaşlanma ve yaşlılık süreci içinde, meydana gelen değişikliklerin yanı sıra mevcut olan deneyim, değer ve bilgi rezervleri de göz ardı edilmemelidir. Yaşlı bireylerin bu süreçte gösterdikleri baş etme yöntemleri, süreci nasıl algıladıkları, toplumun bu noktada kendilerinden beklediklerine yönelik bakış açıları önemlidir. İleri yaş dönemine ilişkin mental ve fiziksel yetersizlik nitelendirilmesinin yapılması oldukça yanlış bir algıdır. Bu algı yaşlı bireylerin kendilerinden önceki kuşaklar tarafından ötekileştirilmeye maruz kalmalarına neden olmaktadır. Olumsuz algıları, bir süre sonra toplum tarafından kabullenilerek doğal bir olgu haline gelebilmektedir. Toplumsal hayatta önyargı geliştiren gruplardan biri de yaşlılardır. Yaşlarına yönelik önyargılar, birey ya da bireyler açısından farklı tutum ve davranışlara, genel olarak bir topluluğa mensup bireylere mal edilen kalıp yargılara maruz kalmalarına sebep olmaktadır (Baybora, 2010). Yaşlıların toplum tarafından yük olarak nitelendirilmesi ve bu nedenle dışlanmalarına neden olan bu önyargıları modern toplumlarda daha sık görülmektedir (Varışlı, 2017). Önyargıların bir sonucu olarak ayrımcılık, önyargıların davranışsal olarak harekete geçmesiyle toplum içinde farklı kuşak bireyler arasında düşünsel veya davranışsal farklılaşmalara yol açmaktadır. Bu şekilde birbirinden farklılaşan gruplar arasında iletişim azalır ve sahip olunan önyargı ve kalıp yargılar dogmatik görüşlere dönüşür (Göregenli, 2011).

Toplum tarafından içselleştirilen yaşlıya yönelik algılar sonucunda kuşaklararası ilişkilerde de belirli sınırların ortaya çıkması beklenmektedir. Yaşlı bireylerin gündelik hayatlarında yaşadıkları ayrımcılığa, içinde buldukları toplumun taşıdığı negatif stereotiplerin içselleştirilmesine bağlı olarak farkında olmadan maruz kalmaktadırlar. Bu durum, bireylerin bedensel iyilik durumlarını ya da mental sağlıklarını etkilemekle birlikte, yaşa bağlı negatif stereotiplerin de toplum tarafından daha fazla içselleştirilmesine de yol açmaktadır (Levy, 2009). Toplumdan izole olmalarına yol açan bu önyargılar bireylerin yaşam kalitelerini olumsuz şekilde etkilenerek bazı ihtiyaçlarının karşılanmasına da engel olmaktadır. Bireylerin etkilendiği bu sorunlar, hem toplumsal hayata aktif katılımı engellemekte hem de bilişsel anlamda yenilenmeyi sağlayan hayat boyu öğrenmeden de mahrum kalabilmektedirler (Tereci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016). Yaşlı bireylerin aktivite teorisinin ortaya koyduğu görüş doğrultusunda sosyal yaşama aktif katılım, bireyler açısından yaşam kalitesini arttırıcı bir etken olarak görülmeye başlanmıştır (Buz, 2015). Bireylerin aktif olarak yaş almalarını desteklemek amacıyla yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyacına yönelik gerekli uygulamaların tespit edilip sosyal hizmet alanının da işbirliği sağlanarak bu uygulamalara ve hizmetlere yönelik gerekli yaptırımların planlanarak sunulması gerekmektedir.

Aktif yaşlanma ilişkin çeşitli alanlarda kapsamlı birçok çalışmaya rastlanmaktadır (Tereci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016; Çolak ve Özer, 2015; Tunçkanat, 2011). Bireylerin yalnızca yaşlarından kaynaklı olarak maruz kaldıkları ayrımcılığa yönelik hukuki yaptırımların olması, her bireyin ömür boyu hak olarak sahip olduğu öğrenmeye erişim fırsatlarında eşitliğe sahip oldukları, yaşam kalitelerini arttırmaya yönelik çeşitli sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri gibi konuların yer aldığı çalışmalar belirtilen bu çalışmalardan bazılarıdır. (Tunçkanat, 2011).

Yaşlı bireyler gündelik hayatlarında yaşadıkları ayrımcılığa, içinde buldukları toplumun taşıdığı negatif stereotiplerin içselleştirilmesine bağlı olarak farkında olmadan maruz kalmaktadırlar. Bu durum, bireylerin bedensel iyilik durumlarını ya da mental sağlıklarını etkilemekle birlikte, yaşa bağlı negatif stereotiplerin de toplum tarafından daha fazla içselleştirilmesine de yol açmaktadır (Levy, 2009). Yaşlı bireylerin toplumdaki izole olmalarına yol açan bu önyargılar bireylerin yaşam kalitelerini olumsuz şekilde etkileyerek yaşam boyu öğrenme sürecine dahil olma ihtiyaçlarının karşılanmasına da engel olmaktadır. Bireylerin etkilendiği bu sorunlar, hem toplumsal hayata aktif katılımlarını engellemekte hem de bilişsel anlamda yenilenmeyi sağlayan hayat boyu öğrenmeden de mahrum kalabilmelerine yol açmaktadır (Tereci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016).

Yaşlılık algısı, taşıdığı olumsuz önyargılardan dolayı bireyler açısından toplumdaki izole olmayı normalleştirebilmektedir. Yaş alan bireylerin toplumdaki geri çekilir olmaları ve çevreyle etkileşimlerinin azalması var olan önyargıların birer ürünüdür. Yaşlı bireylerin aktivite teorisinin ortaya koyduğu görüşün de desteklediği gibi sosyal yaşama aktif katılım, bireyler açısından yaşam kalitesini artırıcı bir etken olarak görülmeye başlanmıştır (Buz, 2015). Bunun sağlanabilmesi amacıyla, bireylerin yaşlanma süreci kapsamında bu sürece uyum sağlamalarının ve toplumsal katılımlarının desteklenmesi, yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik fırsatların sunulması önemli adımlardandır. Bu şekilde geliştirilecek yöntem ve uygulamalar yardımıyla aktif yaşlanmaya yönelik yenilikler ve hizmetler sayesinde mevcut standartların yükseltilmesi, var olan olumsuz önyargı ve stereotiplerin ortadan kalkmasına fayda sağlayacak ve yaşlı bireylerin sahip oldukları rezervlerin sonraki kuşaklara aktarımı desteklenerek kuşaklararası aktarımın gerçekleşmesi de söz konusu olacaktır (Çolak ve Özer, 2015). Bu uygulamalara örnek olarak ülkemizde Tazelenme Üniversitesi adıyla faaliyette bulunan gönüllülük temelli organizasyonlar yer almaktadır. Aktif yaşlanma ile aralarında güçlü bir ilişki olan hayat boyu öğrenme kavramlarının iç içe yer aldığı bu organizasyon gibi çeşitli uygulamalar sadece öğrenmelerini sağlamak değil, aynı zamanda kendilerine yaşlarından dolayı maruz kaldıkları ayrımcılık nedeniyle dışlandıkları sosyal yaşamlarına katılımlarını da teşvik etmektedir (Aydın ve Aydın Sayılan).

1. Yaşlanma ve yaşlılık algısının sosyal hizmet bakış açısıyla değerlendirilmesi

Sosyal hizmet hak temeline dayanan ve insanın var olan potansiyelinin geliştirilmesini desteklemek amacıyla sosyal gelişim ve uyumunu, bireylerin ve toplumların güçlendirilmesi amacıyla saygınlık ve temel hakları birlikte ele alan bir meslek ve akademik disiplindir (IFSW, 2019). Temel hedefi içerisinde hak temeline dayanma, insan haklarının korunması ve sosyal adaletin sağlanmasının amaçlandığı sosyal hizmet uygulamalarına, modernleşmenin etki etmiş olduğu ayrımcılık konusunda da büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumların bir diğer toplumdan, bireylerin bir başka bireyden ya da bireylerden farklı olmadığını savunan sosyal hizmet insan hakları ve onuruna aykırı olan ayrımcılığa karşı uygulama biçimi olarak, ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet pratiklerini esas almaktadır. Bu uygulamanın temelinde, kültürel çevre farklılıklarının üçüncü dünya ülkelerinde öne çıkması hız kazandırmıştır. Önem taşıyan bu kültürel çevre farklılıkları, Amerikan sosyal hizmet teorisi ve Avrupa'nın üçüncü dünya ülkeleri üzerinde oluşturduğu sömürge etkisi ile bu ülkelerde farklı kültürlerden olan bireyler ve topluluklar üzerinden hizmetlerin aktarılması gerektiğini öne çıkarmıştır (Payne, 1991). Ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamalarında esas olan toplumun içinde bulunan birey ya da toplulukların arasında ayırım yapmadan aynı hizmetin sağlanması gerektiğidir. Aynı zamanda da ayrımcılık temelli uygulamalara son vererek insan onuru esaslı bir müdahale ile birey merkezli bir yaklaşım özelliği de taşımaktadır (Okitikpi ve Aymer, 2010). Bireylerin tutum ve

hareketleri, içinde buldukları kültüre bağlı olarak gelişen tutumları ve yapısal anlamda bireylerin taşıdığı potansiyellerin ortaya çıkardığı bu üç yönlü oluşumun kuşaktan kuşağa devam edebileceğini açıklamaktadır. Kişiler, bazı özelliklere sahip olan kişi ya da topluluklara yönelik sergilenen tutumları, duyguları, kalıplaşmış yargıları içinde bulunulan sosyo kültürel, ekonomik, siyasi değer düzenleriyle ilişkilendirilebilmektedir (Thompson, 2016). Bu nedenle uzmanlar, vakalar sırasında müracaatçıların kişisel özelliklerini, bireylerin içinde buldukları toplumun geçmişten o güne aktarılan birikimlerini ve yine o toplumu yapısal olarak ele alarak tüm etkenleri bir bütün halinde değerlendirmelidir (Cankurtaran ve Beydili, 2016).

Yaşlı bireyler açısından bakıldığında, kendilerinden sonra gelen nesiller üzerindeki etkilerinin sürdürülebilirliği genç nesiller açısından avantaj sağlayacaktır. Fakat özellikle aile dönüşümüne bağlı toplumsal değişimler sonucunda, geniş modelde var olan aile içi sorumlulukların yitimi ve buna bağlı sosyalizasyon gibi sosyal ve eğitime dayalı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Meydana gelen sosyal sorunların getirdiği sosyal izolasyon bireylerin yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişimi ve mevcut sosyal katılımın ve dolayısıyla kuşaklararası tecrübelerin aktarımının sağlanacağı çeşitli eğitsel fırsatları da benzer şekilde olumsuz etkilemektedir (Perkcan, 2000). Mellor ve Lindeman (1999) tarafından gerontolojik sosyal hizmet yaşlı bireylerin sağlık ve refahlarını etkileyen ve birbirine bağlı olan psikolojik, fizyolojik ve sosyal sorunlara ilişkin bütüncül değerlendirmeler yapılmaktadır. Yaşlanma sürecindeki müracaatçılara uygulanan müdahalelerde, bireylerin kendi kaderini tayin hakkının verilmesi, yaşam kalitesinin geliştirilmesine yardımcı olunması ve kriz durumlarıyla başa çıkabilmesi amacıyla güçlendirme çalışmaları yapılması amaçlanmaktadır. Sosyal etkinliklerin yapılması, yaş alan bireylerin yaşam doyumlarına ilişkin olumlu yönde destekleyici unsurlardan biri olabilecektir. Özellikle toplum içerisinde başka topluluklarla ya da bireylerle etkileşim içinde bulunulması sosyal katılımın sağlanması ve üretkenliğinin desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda, ilerleyen yaş ile birlikte duyulan ihtiyaçlardan olan öğrenme, bireyler açısından eksikliğinin fark edilip bu eksikliğin tamamlanması amacıyla gereken fırsatların yaratılarak yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik büyük bir katkıdır. Bu destek ile aynı zamanda üretkenliklerinin devamlılığı desteklenerek aktif yaşlanma ve sosyal katılım ihtiyaçları da desteklenmiş olmaktadır (Ünal, 1999). Bu kapsamda aktif yaşlanmanın içerisinde yaşam boyu öğrenmeye yer verilmesi yaşlı bireyler açısından sadece kalitatif olarak değil bunun yanında mevcut potansiyellerini ortaya çıkararak üretkenliklerinin devamlılığını da sağlamaktadır (Aydın ve Aydın Sayılan, 2014).

Bireylerin hayatlarında geçmişe dair bir takım ayrımcılık temelli davranışların varlığı nedeniyle, mevcut olumsuz önyargıların aşılması yoluna gidilerek bu ayrımcılığa maruz kalanların bir araya gelerek durumu gözle görünür şekilde ortaya çıkarması amaçlanmıştır. Bu şekilde toplumdaki sahip oldukları rollere yönelik temel değişikliklerin gerçekleşmesi ve geliştirilmesi için sosyal hizmet uzmanları için bir alan oluşturmaktadır. Çünkü yaşlı bireyler için buldukları toplum içinde üretken bir role sahip olmaları önem taşımaktadır (Zastrow, 2013). Belli bir etnik kökenden olma, cinsiyete bağlı ayrımcılık ya da yaşlı ayrımcılığı gibi farklı türlerde ayrımcılığa maruz kalan bireyler üretkenlik rolünü hissedememekte ve bununla birlikte ayrımcılık, bireyin kendini değersiz hissederek psikolojik anlamda da olumsuzluklara neden olabilmektedir (Sheafor, Horejsi ve Bilgen, 2016). Yaşanan bu durum karşısında sosyal hizmet uzmanı aktif destek sunmalı, ayrıca birey ve aile danışmanlığı hizmeti vermelidir. Aktif destek; bireylerin içinde bulunduğu toplum tarafından sağlanamayan hizmetler sosyal hizmet uzmanının aktif desteği ile sağlanabilir. Bireylerin, yaşlı bireylere yönelik sahip olduğu olumsuz

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

önyargı ve kalıp yargılarından doğan ayrımcılığın yol açtığı toplumsal izolasyon sorunu, tek başına birey odaklı değil, ailenin de danışmanlık almasını gerektiren bir konudur (Zastrow, 2013).

Sosyal hizmet uzmanları, yaşlı bireyler ve onların ailelerinin de etkilendiği bu durumdan dolayı onlarla özellikle çalışmalıdır. Yaşlı bireylerin biyopsikosozyal, çevresel ve ekonomik temelli tüm sorunlarına yönelik aktif olarak hizmet vermektedir. Bu nedenle gerontolojik sosyal hizmet eğitimi uzmanların yaşlı bireylere daha kaliteli ve verimli hizmet sunabilmeleri için uygulama esaslarını içermektedir (Berkman, Silverstone, Simmons, Volland ve Howe, 2000). Bireylerin aktif olarak yaş almalarını desteklemek amacıyla yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyacına yönelik gerekli uygulamaların tespit edilip sosyal hizmet alanının da işbirliği sağlanarak bu uygulamalara ve hizmetlere yönelik gerekli yaptırımların planlanarak sunulması gerekmektedir. Yaş alan bireylerin yaşam boyu öğrenmelerini desteklemek amacıyla kurulan ve yalı bireylerin sahip oldukları rezervleri etkin bir şekilde kullanmalarını da destekleyen uygulamalardan biri de Tazelenme Üniversitesi'dir.

1.1. Tazelenme Üniversitesi

Tazelenme Üniversitesi, Türkiye'de var olan yaşlanma ve yaşlılık algısına yeni bir bakış açısı kazandırmak amacıyla kurulmuş, yaşlılık döneminde bireylerin sahip olduğu rezervleri kullanarak bilgi ve kabiliyetlerin korunmasının yanında daha da geliştirerek yaşam kalitelerinin artırılmasını hedeflemektedir (<https://tazelenme.com/>). Aktif yaşlanmanın yakından bağlantılı olduğu yaşam boyu öğrenme devamlı olma durumuyla temellendirilmektedir (Aydın ve Aydın Sayılan, 2014). Tazelenme Üniversite bu kapsamda yaşam boyu öğrenmeyi teorik derslerle sağlarken, uygulama dersleri ile de mevcut beceri ve yetenek rezervlerinin kullanılarak bunların kullanılabilirliğini arttırmayı ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. 2016 yılında Akdeniz Üniversitesi'nde Prof. Dr. İsmail TUFAN önderliğinde kurulan Tazelenme Üniversitesi 60 yaş ve üzeri bireylerin gönüllülük esasına dayalı olarak katıldıkları bir sosyal sorumluluk projesidir. 2016 yılında Akdeniz Üniversitesi'nde hayata geçmesinin ardından 2017-2018 döneminde kampüsler, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Alanya Hamdullah Emin Paşa (HEP) Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçma Üniversitelerinde de hayata geçmiştir. Tüm bu kampüslerde tamamen gönüllülük esasına dayanan bir organizasyon mevcut olmakta ve ders veren öğretim üyeleri yine aynı gönüllülük çerçevesinde görev almaktadırlar (<https://tazelenme.com/>).

Bu eğitim uygulamasının dünyadaki benzer örneklerine bakıldığında ilki 1981 yılında faaliyete geçen University of the Third Age adıyla kurulan organizasyondur. Bu organizasyon üçüncü yaş olarak belirtilen yaşlılık dönemindeki bireylerin ilgileri alanları doğrultusunda kendilerini geliştirmeleri ve öğrenmelerinin devamını sağlayarak bireylerin aynı zamanda sosyalleşmelerinin sağlandığı toplam 12 merkezden oluşan İngiltere çapında (Fransa modeline dayanan) bir organizasyondur (<https://www.u3a.org.uk/>).

Dünyadaki diğer organizasyonlardan biri de University of the Minnesota Duluth bünyesinde yer alan University of the Seniors kuruluşudur. University of the Seniors, Minnesota Duluth Üniversitesi'nin yaşam boyu öğrenme programıdır. Elli yaş ve üzeri bireylerin bilim, teknik, sanat ve kültürel alanlarda kendilerini geliştirmeleri üzerine planlanmış organizasyondur (<http://d.umn.edu/university-seniors/>).

Yaşlı bireylere yönelik diğer bir organizasyonda Şangay'da bulunan ve altmış yaş üzeri nüfusun %3'ünün katılım sağladığı üçüncü kuşak üniversitesidir. 1983'den bu yana faaliyette bulunan bu

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

üniversitenin büyük çoğunluğu devlet tarafından finanse edilmektedir. 8 milyondan fazla bireyin katıldığı bu organizasyonda, geleneksel akademik eğitimlerin dışında, dans kursları, online alışveriş kursları ve İngilizce kursları gibi farklı konularda öğrenme programları sağlanmaktadır (<https://www.economist.com>).

Yöntem

1. Araştırmanın amacı

Tazelenme Üniversiteleri yeni bir model olarak son yıllarda yaşlı bireyler tarafından oldukça ilgi görmektedir. Bu üniversitelerdeki amaç yaşlı bireylerin hayat boyu öğrenmelerinin desteklenerek kaliteli yaş almalarının sağlanmasıdır. Bu çalışmayla üniversitede öğrenim gören genç kuşak üniversite öğrencileri ile 3. Kuşak üniversite olan Tazelenme Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerinin yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algılarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu değerlendirmede yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algıda kuşaklararası farklılık olup olmadığını ortaya koymak ve aile ilişkilerinin sıklığı ile yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algı arasındaki ilişkiyi belirlemek araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

2. Araştırmanın tipi

Araştırma, nicel bir araştırma olup genel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Değişkenlerin niteliğine göre tekil ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3. Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, sırasıyla açılan Tazelenme Üniversitelerinden ilk ikisi olan, Ege Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitelerinde eğitim görmekte olan öğrenciler ve yine aynı üniversitelerin bünyesinde yer alan Tazelenme Üniversitesi öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma süresi 8 aydır.

4. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Akdeniz Üniversitesi öğrencileri ve üniversite bünyesinde yer alan Tazelenme Üniversitesi öğrencileri ile Ege Üniversitesi öğrencileri ve üniversite bünyesinde yer alan Tazelenme Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Genç kuşak üniversite öğrencileri Fen, Sağlık ve Sosyal Bilim alanlarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemede, öğrenimleri devam eden üniversite öğrencileri ile Tazelenme Üniversitesi öğrencileri olan iki grup arasında fark olup olmadığı araştırılması düşünülmüş, daha önce gerçekleştirilen Otrar (2016)'ın Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması'ndaki değerler hesaplamada dikkate alınmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek için gerekli izinler alınarak bu çalışmanın değerleri dikkate alınarak örneklem hesaplaması yapılmıştır. Çalışmada örneklem büyüklüğü hesaplanmasında iki grup ortalama farkının anlamlılığı dikkate alınarak %99 güç, %0,001 güven düzeyinde en küçük örneklem büyüklüğü 64 üniversite öğrencisi ve 64 Tazelenme Üniversitesi öğrencisi olarak belirlenmiştir. En az ulaşılması gereken toplam katılımcı sayısı 128 olarak

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

hesaplanmış olup 314 katılımcıyla belirlenen en küçük örneklem büyüklüğünün yaklaşık 2,5 katına ulaşılmıştır.

5. Veri toplama araçları

Sayfa | 92

Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik form ile birlikte Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı Ölçeği kullanılmıştır. Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı Ölçeği, 18 yaş ve üzeri bireylere yönelik yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin geliştirilen bir ölçektir (Otrar, 2016). 45 madde ve dört alt boyuttan oluşan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik (Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı $\alpha=0.97$, ölçekler için 0.90 ve 0.93 arasında değişmektedir) çalışması yapılmıştır. Dört alt boyut, kendi içinde yer alan sorular bağlamında değerlendirilerek isimlendirilmiştir. Bu boyutlar, yaşlılığı kabullenme zorluğu, sosyal yıpranma algısı, yaşarla baş etme zorluğu, olumsuz imgedir ve ölçeğe de yaşlanmaya ve yaşlılık yönelik ölçek adı verilmiştir. Her bir faktör puanı, içerdiği maddelerin toplamının soru sayısına bölümü ile elde edilmektedir. Puanın artması, o boyuta ismini veren özelliğin de artması anlamına gelmektedir. Ölçekten elde edilen genel puan ortalamasının artışı da, yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik olumsuz algının artışı anlamına gelmektedir.

6. Araştırmanın etik yönü

Araştırma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu 01.08.2018 tarihli ve 20.478.486 karar numarası ile araştırmanın etik açıdan uygun olduğuna kararı vermiştir.

7. Verilerin değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin toplanmasından sonra işlenmesi ve çözümlenmesi için PASW Statistics 18 programına aktararak analizi tamamlanmıştır. Araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerin istatistiksel testlerinde anlamlılık düzeyi $p<0.05$ değeri alınmıştır. Yapılan çalışmada 314 katılımcıya ait verilerin nasıl dağılım gösterdiği Hair, Anderson, Tatham ve Black' in (1995) ifade ettiği şekilde, 3 aşamada gerçekleştirilerek; şekilsel olarak ele alınmış, elde edilen verilerin çarpıklık(skewness) ve iç tutarlılık (kurtosis) değerlerinin incelenmiş ve son aşamada da Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır.

Normallik testine yönelik ikinci aşama olan çarpıklık-basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri %5 güven aralığında değer aralığı ± 2.58 , %1 güven aralığında bakıldığında ± 1.96 olmalıdır (Liu, Marchewka, Lu, Yu, 2005). Ölçeğe ait toplam ortalama puan ve dört alt boyutun ortalama puanları %1 güven aralığında ± 1.96 aralığında olduğu görülmektedir. Uygulanan Kolmogorov-Smirnov testinde anlamlılık düzeyi 0.05 üzerinde olması verilerin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda tablolar ile belirtilmiştir.

Sayfa | 93

Tablo 1 .

Katılımcıların üniversite türüne göre sosyo-demografik özellikleri

DEĞİŞKENLER	Ege-Akdeniz Üni.		Tazelenme Üni. Ege ve Akdeniz Kampüsleri	
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE
CİNSİYET				
Kadın	104	%51,5	62	%55,4
Erkek	98	%48,5	50	%44,6
TOPLAM	202	%100	112	%100
YAŞ				
Ortalama±Std.Dev		21,3±2,81		67,4±5,06
Ortanca		21		66,5
En Küçük-En Yüksek		18-45		60-84
AİLE TİPİ				
Çekirdek Aile	159	%78,7	64	%57,1
Geniş Aile	43	%21,3	48	%42,9
Toplam	202	%100	112	%100
YAŞADIĞI YER				
Tek Başına	134	%66,3	43	%38,4
Ailesi ve Aile Büyükleriyle	66	%32,7	2	%1,8
Eşi ve Ailesiyle	2	%1,0	67	%59,8
Toplam	202	%100	112	%100

Tablo 1’de katılımcıların üniversite türlerine göre sosyodemografik özellikleri verilmiştir. Katılımcıların büyüdükleri aile tipleri ele alındığında, genç kuşak üniversite öğrencisi katılımcıların %78,7’si çekirdek ailede büyümüştür. Tazelenme Üniversitesi katılımcı öğrencilerinin ise %57,1’i çekirdek ailede büyümüştür.

Tablo 2.

Katılımcıların üniversite türüne göre aileye ilişkin özellikleri

DEĞİŞKENLER	Ege-Akdeniz Üniversiteleri		Tazelenme Üniversitesi Ege ve Akdeniz Kampüsleri	
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE
Çocuklarla Görüşme Sıklığı				
Haftada 1 ve daha fazla	1	%100	54	%51,4
Ayda 1 ve daha fazla	0	%0,0	20	%19,0
Yılda 2 ve daha seyrek	0	%0,0	31	%29,5

Toplam	1	%100	105	%100
Aile ile Görüşme Sıklığı				
Haftada 1 ve daha fazla	48	%23,8	39	%52,0
Ayda 1 ve daha fazla	61	%30,2	16	%21,3
Yılda 2 ve daha seyrek	93	%46,0	20	%26,7
Toplam	202	%100	75	%100
Yaşlı Bireyle Yaşamışlık				
Evet	102	%50,5	71	%63,4
Hayır	100	%49,5	41	%36,6
Toplam	202	%100	112	%100

Tablo 2’de çocuk sahibi olan katılımcıların çocukları ile görüşme sıklıkları tabloda belirtildiği gibidir. Genç kuşak üniversite öğrencisi katılımcılardan sadece %1’i çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir. Tazelenme Üniversitesi katılımcı öğrencilerinin %51,4’ü haftada 1 ve daha fazla, %29,5’i yılda 2 ve daha seyrek, %19,0’u ise ayda 1 ve daha fazla aralıklarla görüşmektedir. Aynı şekilde aile bireyleri ile görüşme sıklıkları yukarıdaki tabloda verilmektedir. Genç kuşak üniversite öğrencilerinin %46,0’sı yılda 2 ve daha seyrek, %30,2’si ayda 1 ve daha fazla, %23,8’i ise haftada 1 ve daha fazla aralıklarla görüştüğünü ifade etmiştir. Tazelenme Üniversitesi katılımcı öğrencilerine bakıldığında, %52,0’si haftada 1 ve daha fazla, %26,7’si yılda 2 ve daha seyrek, %21,3’ü ayda 1 ve daha fazla aralıklarla görüştüğünü ifade etmiştir. Katılımcıların belli bir zaman bir aile büyüğü ile yaşama durumları incelendiğinde, Ege ve Akdeniz Üniversitesi katılımcı öğrencilerinin %50,5’i evet cevabını vererek yaşadığını belirtmiştir. Tazelenme Üniversitesi katılımcı öğrencilerinin ise %63,4’ü evet cevabını vererek aile büyüğü ile yaşamış olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre puan ortalamalarının karşılaştırılması

BOYUT	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Yaşlılığı Kabullenme Zorluğu	Kadın	166	2,54	0,86	-0,467	0,64
	Erkek	148	2,59	0,84		
Sosyal Yıpranma Algısı	Kadın	166	2,53	0,65	-2,280	0,02
	Erkek	148	2,70	0,64		
Yaşamla Başetme Zorluğu	Kadın	166	2,88	0,79	-1,620	0,10
	Erkek	148	3,02	0,83		
Olumsuz İmge	Kadın	166	2,61	0,72	-1,115	0,26
	Erkek	148	2,70	0,70		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Kadın	166	2,63	0,69	-1,498	0,13
	Erkek	148	2,74	0,69		

Tablo 3’te katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek alt boyutu olan yaşlılığı kabullenme, zorlukları yaşamla, baş etme zorlukları, olumsuz imge yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı karşılaştırılmıştır.

Cinsiyete göre ortalama yaşlılığı kabullenme, zorlukları yaşamla, baş etme zorlukları, olumsuz imge yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puanları istatistiksel olarak fark göstermemektedir ($p>0,05$). Tabloda ifade edilen veriler sonucunda cinsiyet yaşlılığı kabullenme, zorlukları yaşamla, baş etme zorlukları, olumsuz imge yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puanında bir farklılık oluşturmamaktadır.

Cinsiyete göre bireylerin ölçek alt boyutu olan sosyal yıpranma algısı karşılaştırılmıştır. Kadın ve erkek katılımcıların sosyal yıpranma algısı puan ortalamaları karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 3.

Katılımcıların üniversite türüne göre puan ortalamalarının karşılaştırılması

BOYUT	Üni. Türü	n	Ort.	ss	t	p
Yaşlılığı Kabullenme Zorluğu	Genç Kuşak Üniv.	202	2,91	0,72	11,841	0,00
	Tazelenme Üniv.	112	1,93	0,69		
Sosyal Yıpranma Algısı	Genç Kuşak Üniv.	202	2,83	0,56	8,802	0,00
	Tazelenme Üniv.	112	2,22	0,61		
Yaşamla Başetme Zorluğu	Genç Kuşak Üniv.	202	3,27	0,67	11,285	0,00
	Tazelenme Üniv.	112	2,36	0,71		
Olumsuz İmge	Genç Kuşak Üniv.	202	2,92	0,62	10,180	0,00
	Tazelenme Üniv.	112	2,18	0,60		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	202	2,96	0,56	11,839	0,00
	Tazelenme Üniv.	112	2,17	0,59		

Tablo 4'te bireylerin öğrenim gördükleri üniversitelerine göre yaşlılığı kabullenme zorluğu puan ortalamalarının karşılaştırması verilmiştir. Genç kuşak üniversitesi öğrencileri ile Tazelenme Üniversitesi öğrencisi katılımcıların puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$).

Tablo 4.

Genç Kuşak Üniversite Öğrencisi Katılımcıların Alanlarına Göre Alt Boyut Puanları ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Boyut	Alan	n	Ort.	ss	F	P	Post Hoc
Yaşlılığı Kabullenme Zorluğu	Fen B. (A1)	70	2,68	0,68	9,875	0,000	(A1)-(A2) (A2)-(A3)
	Sosyal B.(A2)	91	3,15	0,69			
	Sağlık B.(A3)	41	2,79	0,69			
Sosyal Yıpranma Algısı	Fen B.(A1)	70	2,68	0,51	7,062	0,001	(A1)-(A2)
	Sosyal B.(A2)	91	2,98	0,57			
	Sağlık B.(A3)	41	2,73	0,57			
	Fen B. (A1)	70	3,07	0,69	7,009	0,001	(A1)-(A2)
	Sosyal B.(A2)	91	3,45	0,59			

Yaşamla Başetme Zorluğu	Sağlık B.(A3)	41	3,21	0,71			
Olumsuz İmge	Fen B. (A1)	70	2,82	0,60	4,659	0,011	(A1)-(A2)
	Sosyal B.(A2)	91	3,06	0,62			(A2)-(A3)
	Sağlık B.(A3)	41	2,77	0,62			
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Fen B. (A1)	70	2,79	0,54	9,504	0,000	(A1)-(A2)
	Sosyal B.(A2)	91	3,15	0,53			
	Sağlık B.(A3)	41	2,86	0,57			

Tablo 5'te katılımcılardan genç kuşak üniversite öğrencilerinin toplam puan ortalamaları ve alt boyutlar puan ortalamaları alanlarına göre karşılaştırılmıştır. Genç kuşak üniversite öğrencilerinin alanlarına göre yaşlılığı kabullenme zorluğu puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Buna göre, en yüksek puan ortalamasının (M2=3,15) sosyal bilimlerde öğrenim gören öğrencilerinin olduğu görülmektedir. Sağlık bilimlerinde öğrenim gören katılımcıların puan ortalaması 2,79'dur. En düşük puan ortalaması ise fen bilimleri (M1=2,68) öğrencilerinde görülmektedir.

Tablo 5.

Farklı Kuşak Üniversite Öğrencilerinin Büyüdüğü Aile Tipine Göre Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

BOYUT	Üni. Türü	Aile Tipi	N	Ort.	ss	t	p
Yaş. ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	Çekirdek	159	2,94	0,57	-1,347	0,180
		Geniş	43	3,07	0,54		
	Tazelenme Üniv.	Çekirdek	64	2,14	0,56	0,640	0,524
		Geniş	48	2,21	0,63		

Tablo 6'da genç kuşak üniversite öğrencileri ve tazelenme üniversite öğrencilerinin büyüdüğü aile tipine göre puan ortalamaları verilmiştir. Katılımcıların büyüdüğü aile tipine göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 6.

Farklı Kuşak Üniversite Öğrencilerinin Birlikte Yaşadığı Kişilere Göre Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Boyut	Ünv. Türü	Yaşadığı Yer	n	Ort.	Ss	F	p	Post Hoc
Yaşlanma ya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	Tek Başına(A1)	134	2,97	0,59	0,354	0,702	-
		Aile ve Aile Büyükleri ile (A2)	66	2,96	0,52			
		Eşi ve Ailesiyle (A3)	2	2,64	0,06			
		Toplam	202	2,96	0,56			
	Tazelenme	Tek Başına(A1)	43	2,11	0,63	0,541	0,584	

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Aile ve Aile Büyükleri ile (A2)	2	2,51	0,13	
Eşi ve Ailesiyle (A3)	67	2,19	0,57	-
Toplam	112	2,17	0,59	

Sayfa | 97

Tablo 7’de katılımcıların yaşadığı yere göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Katılımcıların yaşadığı yere göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı ortalamaları katılımcıların birlikte yaşadığı kişilere göre farklılık oluşturmamaktadır.

Tablo 7 .

Tazelenme üniversitesi katılımcı öğrencilerinin çocukları ile görüşme sıklığına göre puan ortalamaları

Boyut	Görüşme Sıklığı	n	Ort.	ss	F	p	Post Hoc
Yaşlılığı Kabullenme Zorluğu	Haftada 1 ve daha fazla(A1)	54	1,98	0,63	3,475	0,035	(A1)-(A2) (A2)-(A3)
	Ayda 1 ve daha fazla(A2)	20	1,56	0,41			
	Yılda 2 ve daha seyrek(A3)	31	2,04	0,87			
	Toplam	105	1,92	0,69			
Sosyal Yıpranma Algısı	Haftada 1 ve daha fazla (A1)	54	2,21	0,62	1,811	0,169	-
	Ayda 1 ve daha fazla(A2)	20	2,05	0,36			
	Yılda 2 ve daha seyrek(A3)	31	2,38	0,69			
	Toplam	105	2,23	0,61			
Yaşamla Başetme Zorluğu	Haftada 1 ve daha fazla(A1)	54	2,33	0,72	1,249	0,291	-
	Ayda 1 ve daha fazla(A2)	20	2,20	0,54			
	Yılda 2 ve daha seyrek(A3)	31	2,51	0,81			
	Toplam	105	2,36	0,72			
Olumsuz İmge	Haftada 1 ve daha fazla(A1)	54	2,19	0,65	1,488	0,231	-
	Ayda 1 ve daha fazla(A2)	20	2,00	0,23			
	Yılda 2 ve daha seyrek(A3)	31	2,30	0,70			
	Toplam	105	2,18	0,61			
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Haftada 1 ve daha fazla(A1)	54	2,17	0,59	2,282	0,107	-
	Ayda 1 ve daha fazla(A2)	20	1,94	0,31			
	Yılda 2 ve daha seyrek(A3)	31	2,30	0,70			
	Toplam	105	2,17	0,59			

Tablo 8’de katılımcıların çocuklarıyla görüşme sıklıklarına göre yaşlılığı kabullenme zorluğu puan ortalamalarının karşılaştırmaları verilmiştir. Genç kuşak üniversite öğrencilerinden yalnızca 2 katılımcı çocuk sahibi olmadığı için analize dahil olamamış, bu tabloya eklenmemiştir. Katılımcıların çocuklarıyla görüşme sıklığına göre yalnızca yaşlılığı kabullenme zorluğu puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 8.

Farklı kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlı bireyle birlikte yaşamışlık durumlarına göre puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sayfa | 98

Boyut	Üni. Türü	Yaşlıyla Yaşama Durumu	n	Ort.	ss	t	P
Yaşlılığı Kabulme Zorluğu	Genç Kuşak Üniv.	Evet	102	2,91	0,67	-0,049	0,961
		Hayır	100	2,92	0,76		
Sosyal Yıpranma Algısı	Tazelenme Üniv.	Evet	71	1,94	0,68	0,197	0,844
		Hayır	41	1,91	0,71		
Yaşamla Başetme Zorluğu	Genç Kuşak Üniv.	Evet	102	2,86	0,55	0,739	0,461
		Hayır	100	2,80	0,57		
Olumsuz İmge	Tazelenme Üniv.	Evet	71	2,22	0,61	0,039	0,969
		Hayır	41	2,22	0,62		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	Evet	102	3,23	0,67	-0,782	0,435
		Hayır	100	3,31	0,66		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Tazelenme Üniv.	Evet	71	2,41	0,74	1,027	0,307
		Hayır	41	2,27	0,66		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	Evet	102	2,87	0,63	-1,112	0,268
		Hayır	100	2,97	0,62		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Tazelenme Üniv.	Evet	71	2,18	0,60	0,097	0,923
		Hayır	41	2,17	0,61		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Genç Kuşak Üniv.	Evet	102	2,96	0,55	0,195	0,846
		Hayır	100	2,97	0,57		
Yaşlanmaya ve Yaşlılığa Yönelik Algı	Tazelenme Üniv.	Evet	71	2,18	0,59	0,368	0,714
		Hayır	41	2,14	0,59		

Tablo 9'da katılımcıların yaşlı bireyle yaşamışlık durumlarına göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puan ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Katılımcıların yaşlı bireyle yaşamışlık durumlarına göre yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı ortalamaları katılımcıların yaşlı bireyle yaşamışlık durumlarına göre farklılık oluşturmamaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma grubu aktif olarak eğitimine devam eden Akdeniz Üniversitesi ve Ege üniversitesi öğrencileri ile Tazelenme Üniversitesi Ege ve Akdeniz Kampüsü öğrencilerinden oluşmaktadır. Farklı kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algılarının karşılaştırılması için gönüllülük esasına dayalı olarak, belirlenen 314 katılımcının yer aldığı araştırma Akdeniz Üniversitesi ve Ege Üniversitesi kampüslerinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 5'de katılımcıların üniversitelerine göre ölçekten aldıkları puan ortalamaları verilmiştir. Araştırma sonucuna göre genç kuşak üniversite öğrencileri yaşlılığı yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algı ve

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

dört alt boyut olan kabullenme zorluğu, sosyal yıpranma algısı, yaşarla baş etme zorluğu, olumsuz imge boyutlarında tazelenme üniversitesi öğrencilerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahiptir. Toplam puan ortalamaları ve dört alt boyut puan ortalamalarında artan puan ortalaması o boyuta ait durumu temsil ettiğinden dolayı, genç üniversite öğrencileri yaşlanma ve yaşlılığa yönelik daha olumsuz bir algıya sahiptir. Ayrıca Tazelenme Üniversitesi öğrencilerine göre yaşlılığı kabullenmeye ilişkin tazelenme üniversitesi öğrencilerine göre daha fazla zorlandığı, daha fazla sosyal yıpranmışlığın artacağını algısına, yaşarla baş etmede daha fazla zorlanacakları algısına ve yaşlanmaya yönelik olumsuz imgeye daha fazla sahip olduğu görülmektedir. Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinin yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik genel puan ortalaması ve alt boyutlar puan ortalamalarına göre genç kuşak öğrencilerden daha olumlu algısına sahip olduğu görülmektedir. Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinin yaşlanma sürecinde toplumsal izolasyona maruz kalmadan, sosyal yaşama aktif katılım göstererek sahip olunan yaşlanma ve yaşlılık algısını kırdıkları düşünülmektedir. Yaşlanıyor olmanın rahatsızlık verici olduğu, yaşlanmanın köşesine çekilmesi demek olduğu, yaşlanmanın elden ayaktan düşmek anlamına geldiği ve yaşlanmanın insanı yeniliklere kapalı hale getirdiğine ilişkin önyargıları göz ardı ederek bu tür bir eğitim organizasyonuna katılım göstermişlerdir. Böylece bu önyargılara karşı durarak aktif yaşlanmalarını destekleyerek sosyal katılım sağlamış ve sahip oldukları rezervleri kullanarak hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmektedirler. Ülkemizde farklı kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algılarının karşılaştırılmasına ilişkin çok fazla çalışmaya rastlanmamaktadır. İlgili konuya ilişkin yapılan çalışmalarda genç kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik olumsuz algıya sahip oldukları belirtilmektedir (Ten Haken, Woolliscroft, Smith, Wolf, Calhoun, 1995; Şahin ve Demirel, 2018; Perdue, 1988). Araştırma sonucunda edinilen veriler yapılan benzer çalışmaları desteklemektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre toplam ölçek ve alt boyutlar puan ortalamalarına bakıldığında, erkek katılımcıların sosyal yıpranma algıları kadın katılımcıların puan ortalamasından daha yüksektir. Buna göre erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre sosyal yıpranmışlığın artacağına dair algıları daha fazladır. Konuya dair yapılan benzer çalışmalarda da erkek katılımcıların sosyal yıpranmışlığın artacağı yönündeki algılarının fazla olduğu ifade edilmektedir (Bernardini Zambrini, Moraru, Hanna, Kalache ve Nuñez, 2008; Şahin ve Demirel, 2018). Bu çalışmaların yanı sıra Amerika'da eğitim gören Türk üniversite öğrencilerinde ise, kadın öğrencilerin daha fazla olumsuz algıya sahip olduğu belirtilmektedir (McConatha, Hayta, Rieser-Danner, McConatha ve Polat, 2004). Benzer şekilde Kwan ve Law (1994)' in yaptıkları çalışmada cinsiyet faktörünün katılımcıların puan ortalamalarını etkilediğini, kadın öğrencilerin daha olumsuz algıya sahip olduğunu belirtmiştir. Linn ve Hunter (1979)' in yaptığı çalışmada da cinsiyete göre bireylerin algıları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirtilmiştir. Ortaya çıkan farklı sonuçların, katılımcıların farklı yaş grubu, farklı alanlar ve farklı aile yapılarına sahip olmalarından etkilendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri bölümlere göre puan ortalamaları arasında istatistiksel fark olduğu belirtilmiştir. Katılımcı genç üniversite öğrencilerinde, yaşlılığı kabullenme zorluğu, sosyal yıpranma algısı alt boyutu ve ölçek toplam puan ortalamalarında, en düşük ortalama fen bilimleri alanı öğrencilerine ve en yüksek puan ortalaması ise sosyal bilimler öğrencilerine aittir. Buna göre fen bilimleri alanında öğrenim gören genç kuşak öğrencilerin yaşlılığı kabullenme zorluğu ve sosyal yıpranmanın artacağına dair algısı daha düşük iken sosyal bilimler öğrencilerinde ise en fazladır. Sağlık bilimleri ve sosyal bilimler öğrencilerinin puan ortalamaları kıyaslandığında, sağlık bilimleri

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

öğrencilerinin puan ortalamaları daha düşük olup sosyal bilimler öğrencilerine göre yaşlılığı kabullenme zorluğu ve sosyal yıpranmanın artacağına dair algı daha düşük düzeydedir. Olumsuz imge alt boyutuna bakıldığında, grup içinde en düşük ortalamaya sahip olan genç üniversite öğrencisi grubu sağlık bilimleridir. Bu konuya ilişkin çalışmalarda, sağlık bilimleri alanından hemşirelik bölümü ve tıp fakültesi öğrencilerinin yaşlanma ve yaşlılığa yönelik olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır (McKinlay ve Cowan, 2003; Vefikuluçay, 2008; Scheffler, 1995; Bernardini ve diğerleri, 2008; Adibelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013). Bu bağlamda yapılan çalışmalar elde edilen araştırma verilerini destekler niteliktedir. Fen bilimleri alanı öğrencilerinin algı düzeylerine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada grup içinde en yüksek puan ortalamasına ve yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik olumlu algıya sahip olmalarını üniversitelerinin bünyelerinde yer alan sosyal sorumluluk projesi olan Tazelenme Üniversitesi kampüslerinin bulunmasından dolayı bilinç sahibi olmalarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların yetiştikleri aile tipinin yaşlanmaya ilişkin algılarında farklılık yaratıp yaratmadığının görülmesi için yapılan analizde, her iki kuşak öğrenci grubu için de farklılık bulunamamıştır. Katılımcıların çekirdek aile ya da geniş aile de büyümüş olmaları yaşlanmaya yönelik algılarında farklılaşmaya neden olmamaktadır. Fakat ölçek toplam algı puanı ve alt boyutlara ait toplam puanlara bakıldığında, çekirdek ailede büyüyen katılımcıların her iki üniversite türünde de puan ortalamaları geniş aileye göre daha düşüktür. Çekirdek ailede büyüyen katılımcılar daha olumlu algılara sahiptirler. Bu durumun çekirdek aile yapısı içinde bulunan katılımcıların anne ve baba ile daha sıkı bağ kurmasından dolayı olumlu bir yaşlanma algısı oluşturduğu düşünülmektedir. Toplumsal değişime yol açan sanayileşme ve teknolojik gelişmeler sonrasında bireyselleşmenin öne çıktığı toplumlarda, birkaç kuşağın bir arada çok fazla bulunamamasından dolayı çekirdek aile modellerinde aile kavramına sahip çıkış güçlenerek algının da olumlu olarak etkilendiği düşünülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında, (Şahin ve Demirel, 2018) yaşlılığı kabullenmede daha fazla zorlanan, sosyal yıpranmaya dair olumsuz algının daha yüksek olduğu ve yaşla baş etmede daha fazla zorlanan grubun geniş aile tipiyle yaşamış bireyler olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer taraftan daha fazla olumsuz imgeye sahip olanların çekirdek ailede yaşamış bireyler olduğunu göstermektedirler.

Farklı kuşak üniversite öğrencilerinin aileyle yaşama durumuna göre yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algılarında farklılık görülmemektedir. Katılımcılarda yalnız yaşama, aile ve aile büyükleriyle ve eşi ve ailesi ile yaşayan katılımcıların yaşlanma algılarında farklılaşma görülmemiştir. Bu konuda benzer bir çalışma Vefikuluçay (2008) tarafından yapılmış, ailesiyle yaşayan öğrencilerin onları rol model olarak benimsemesinden kaynaklı olarak daha olumlu algıya sahip olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların çocukları ile görüşme sıklığı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Genç kuşak üniversite öğrencilerinde çocuk sahibi olan katılımcılar bulunmadığı için bu konuda veri elde edilememiştir. Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinde ise, görüşme sıklığına göre yaşlanmayı kabullenme zorluğu puan ortalamalarında farklılık görülmektedir. Ayda 1 ve daha sık çocuklarıyla görüşen katılımcılar yaşlanmayı kabullenmede en az zorlanlardır. Yılda 2 kez ve daha seyrek aralıklarla görüşen katılımcılar ise yaşlanmayı en zor kabullenen katılımcılardır. Görüşme sıklığının yılda 2 ve daha seyrek olan katılımcılar çocukları tarafından ihmal edildiğini ve unutuldukları düşünerek yaşlanmayı kabullenmede daha fazla zorlandıkları söylenebilir. Alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların çocukları ile görüşme sıklığı puan

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

ortalamalarında anlamlı bir fark yaratmamaktadır. Gruplar içinde yılda 2 ve daha seyrek aralıklarla görüşen katılımlar her bir boyutta en yüksek ortalamaya sahiptir. Bu nedenle, sosyal yıpranmışlığın artacağına dair olumsuz algıları en yüksek olan gruptur. Çocukları ile görüşme sıklıklarının azalması katılımcılarda yaşlanmaya ve yaşlılığa ilişkin toplam ve tüm alt boyutlar kapsamında olumsuz algıya sahip olmalarına neden olmaktadır.

Sayfa | 101

Araştırmaya katılan katılımcıların şimdiye kadar 65 yaş ve üzeri yaşlı ya da yaşlılar ile birlikte aynı evde yaşama durumlarına göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Vefikuluçay (2008) benzer bir sonuca ulaştığı çalışmasında, belirli bir süre kadar 65 yaş ve üzeri yaşlı ya da yaşlılar ile birlikte aynı evde yaşama durumlarına göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını belirtmiştir. Bu konuda Sözdürmaz ve Mandıracıoğlu (2017) yaptığı çalışmada ise, yaşlı bireylerle yaşayan öğrencilerin yaşlanmaya ilişkin kaygı duyduklarını ve yaşlılık dönemine ilişkin sorunlar hakkında olumsuz önyargıya sahip olduklarını ifade etmektedir. Yapılan bir başka çalışmaya göre de yaşlı bireyle aynı evde yaşamının bireylerde yaşlanmaya karşı algıda olumlu etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir (Usta, Demir, Yönder ve Yıldız, 2012).

Yapılan çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda, farklı kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algıları değerlendirilmiştir. Genç kuşak üniversite öğrencileri ve Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre algıları karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, genç kuşak üniversite öğrencileri, Tazelenme Üniversitesi öğrencilerine göre yaşlanmayı kabullenmede daha fazla zorlanan, sosyal yıpranmışlığın artacağına yönelik algısı daha yüksek olan, yaşamla baş etmede daha fazla zorlanan, yaşlanmaya yönelik daha fazla olumsuz imgeye sahip ve yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik olumsuz algının daha fazla olduğu gruptur.

Henüz yaşlı bireylere yönelik çok yeni bir proje olan Tazelenme Üniversitelerinin ülkemizdeki diğer üniversitelerde de faaliyete geçmesiyle, genç kuşak üniversite öğrencilerinin yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algılarının olumlu olarak değişeceği düşünülmektedir. Yaşlı bireyler açısından bakıldığında da, geri çekilme kuramında görüş olarak belirtilen yaşlı bireyin toplum içinden uzaklaşmasının aksine, öğrenme sürecini devam ettirmekte hem de uzun yıllar edindiği tecrübe ve bilgi rezervlerini kullanarak bu birikimlerini paylaşmaktadır. Tazelenme üniversitelerinin, üniversitelerin kampüslerinde olması avantajıyla, kuşaklararası etkileşimin sağlanarak karşılıklı öğrenme ve bilgi aktarımı için de uygun ortamın sağlanmış olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada yer alan kadın ve erkek katılımcıların sosyal yıpranmanın artacağına yönelik algıları birbirinden farklıdır. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre sosyal yıpranmışlığın artacağına yönelik daha fazla olumsuz algıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tazelenme Üniversitesi ders içerikleri incelendiğinde, toplumsal cinsiyet bağlamında bireylere atfedilen rollerin aksine, kadın katılımcılara tamarat işleri gibi erkeklere atfedilen uygulamalar, erkek katılımcılara da yemek yapmak, örgü örmek gibi kadına atfedilen uygulamalar verilmektedir. Bu şekilde bireyler toplumda yalnızca kendilerine atfedilen rollerin dışında her türlü durumla başa çıkma kazanımı sağlayarak yıpranmışlığı da aza indirgeyebileceği de kaçınılmaz olacaktır. Bu şekilde toplumsal cinsiyet içeriği genç kuşak

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

üniversite öğrencilerinde de bulundurulması bu konudaki algılarının olumlu şekilde etkilenmesi sağlanabilir.

Yaşamla baş etme zorluğu Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinden, geniş ailede büyüyen katılımcılarda daha fazla yaşanmaktadır. Kalabalık ailede büyüyen katılımcıların aralarında kurulan duygusal bağdan ve yaşlı bireylerin bu süreci nasıl geçirdiğini yakından gördükleri için yaşamla baş etmekte çekirdek ailede büyüyen öğrencilere göre daha fazla zorlanmaktadır. Bu süreçte de, evinde yaşlısı ile yaşayan ailelere destek verilmesi her iki taraf için de daha verimli bir yaşam sunacağı düşünülmektedir.

Tazelenme Üniversitesi katılımcı öğrencileri, çocuklarıyla yılda 2 kere ve daha seyrek aralıklarla görüşmeden dolayı yaşlılığı kabullenmede zorlanmaktadır. Bireylerin alıştıkları aile düzenleri sonrasında modern toplumun getirdiği bireyselleşmelerle ailelerin küçülmesi ve çocukların aileleri ile görüşme sıklıklarının azalması bireylerin üzerinde yaşlılığı daha zor kabullenme durumuna yol açtığı düşünülmektedir. Bu nedenle toplumsal hayatın gerekliliği olarak, bireylere kuşaklararası iletişimin hayatımızdaki yerine ilişkin bilinçlendirme girişimlerinde bulunulmasının büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yalnızca bir yaş grubuna değil bu bilinçlendirmenin her yaş grubuna uygulanabilir olması daha sağlıklı olabilecektir. Gerontolojik sosyal hizmet kapsamında anne karnından itibaren yaş almaya başlayan tüm bireylere bu bilinçlendirmenin yapılmasıyla gelecek kuşaklara çok önemli bir kültür bırakılabileceği düşünülmektedir. Genç kuşak öğrencilere okullarda kazandırılacak olan bilinçlendirmeler ve Tazelenme Üniversitesi gibi organizasyonların bireylere sağladığı aktif katılım yapılabilecek en önemli adımlardan olduğu düşünülmektedir. Bu şekilde tüm kuşaklara yönelik yapılacak olan bilinçlendirme, sosyal destek, eğitim fırsatı gibi yönlendirmelerle toplumda bireylerin sahip olduğu yaşlanmaya yönelik olumsuz algı, önyargı ve kalıp yargılara karşı da en etkili girişimlerden olacağı söylenebilir.

Özellikle genç bireylerde yaşlı ayrımcılığına yönelik oluşabilecek olumsuz önyargıları engellemek amacıyla bireyleri lise ve üniversitelerde ilgili alanlarda sosyal sorumluluk projelerine yönlendirmenin önemli bir adım olacağı düşünülmektedir. Üniversitelerde öğrencilerin bu alanlarda katılım gösterdikleri sosyal sorumluluk projelerinde aktif rol oynayarak yaşlanma ve yaşlılığa yönelik olumlu yargılar edinebileceği söylenebilir. Bu etkinliklerde yaşlı bireylerle birlikte yer alarak kültürel etkileşimle birlikte kuşaklararası etkileşimin de gerçekleşmesi beklenmektedir. Yaşlı bireylerin toplumsal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla, eğitim fırsatlarının sunulmasının yanında, farklı kurumlarla da desteklenmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Daha önceki yıllarda var olan Yaşlı Dayanışma Merkezi gibi kurumların artırılmasıyla yaşlı bireylerin toplumsal izolasyonun önüne geçebileceği düşünülmektedir. Bu tarz kurumların yaygınlaştırılmasının yaşlı bireylerin özellikle emeklilik sonrasında toplumdan geri çekilmelerinin önlenmesi bakımından faydalı bir adım olacağı düşünülmektedir. Devlet tarafından desteklenmiş olan bu hizmet sunumu ile yaşlı bireylerin topluma katılımı sağlanarak aktif yaşlanmalarının destekleneceği ve toplumdaki yaşlılık algısının olumlu olarak etkileneceği düşünülmektedir.

Evinde yaşlanan ve bakım hizmetine ihtiyaç duyan yaşlı bireyler için, toplumsal katılımlarının desteklenmesi ve bunu ihtiyaç duydukları hizmetle birlikte vermek bireylerin yaşam kalitelerini arttırmanın yönünde faydalı bir girişim olacaktır. Yaşlı bireylerin hem ihtiyaçları olan sağlık hizmetini alabilecekleri hem de sosyalleşmek amacıyla toplumsal katılımlarının gerçekleşmesi için gündüz

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

bakımevleri, yaşam evleri, rehabilitasyon ve bakım merkezleri gibi çeşitli kurumların artırılması önem taşımaktadır. Böylece hem bakım hizmeti profesyonel kişiler tarafından sağlanmış olacak, hem de yaşlı bireyler sosyalleşmenin yanında kendilerini geliştirme fırsatı bulabilecektir. Bu kurumlarda gerçekleşen çeşitli etkinlik ve sosyal sorumluluk projeleri ile de kuşaklararası bireylerin etkileşimleri sağlanması, kültürel aktarımlar ve tecrübelerin paylaşılmasının mümkün olacağı düşünülmektedir. Yapılacak olan her türlü aktivite, sosyal sorumluluk projesi, kurum ve kuruluş desteği sadece yaşlı bireylere yaşama katılmalarının desteklenmesiyle değil aynı zamanda aktif yaşlanmalarının sağlanması, yaşam boyu öğrenmelerinin desteklenmesi ve kuşaklararası iletişimin desteklenerek toplumsal algının da olumlu yönde değişmesini sağlamaktır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Adıbelli, D., Türkoğlu, N., Kılıç, D. (2013). Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 2-8. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/753519>
- Aydın, A., Aydın Sayılan A. (2014). Aktif yaşlanma ile yaşam boyu öğrenme arasındaki ilişkiye teorik bir bakış, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), 76-81. <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/129>
- Baybora, D (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 1, 33-58. <https://www.calismatoplum.org/Content/pdf/calisma-toplum-4667-932f4fe0.pdf>
- Berkman, B., Silverstone, B., Simmons, W.J., Volland, P.J., Howe, J.L. (2000). Social work gerontological practice, *Journal of Gerontological Social Work*, 34(1), 5–23. https://doi.org/10.1300/J083v34n01_02
- Bernardini Zambrini, D.A., Moraru, M., Hanna, M., Kalache, A., Nuñez, J.F. (2008). Attitudes toward the elderly among students of health care related studies at the University of Salamanca, Spain, *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 28(2), 86-90. <https://doi.org/10.1002/chp.162>
- Buz, S (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), 268-278. <https://doi.org/10.17755/esosder.89453>
- Cankurtaran, Ö., Beydili, E. (2016). Ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamasının gerekliliği üzerine, *Journal of Society & Social Work*, 27(1), 145-160 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/38633/448511>
- Çolak, M., Özer Y.E. (2015). Sosyal politika anlamında aktif yaşlanma politikalarının ulusal ve yerel düzeydeki analizi". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55), 115-124. <https://doi.org/10.17755/esosder.92999>
- Göregenli, M (2011). Temel kavramlar: Önyargı, kalıpyargı ve ayrımcılık. *Ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar*, 175-187. <http://secbir.org/images/haber/2011/01/02-melek-goregenli-1.pdf>
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., Black, W.C. (1995). *Multivariate data analysis*. Prentice Hall: New Jersey.
- IFSW (2019, 18 Nisan) <https://www.ifsw.org/>.
- Kwan, A.Y., Law, B.K. (1994). Attitudes of student/pupil nurse toward the aged in Hong Kong: Implications for nursing education, *Hong Kong Journal of Gerontology*, 8(1), 43–51. https://www.researchgate.net/publication/288265806_Attitudes_of_studentpupil_nurse_toward_the_age_d_in_Hong_Kong_Implications_for_nursing_education
- Levy, BR (2009). Stereotype embodiment: a psychosocial approach to aging. *Current Directions in Psychological Science*, 18(6), 332-336 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2927354/>
- Linn, M.W., Hunter, K. (1979). Yaşlılarda yaş algısı, *Gerontoloji Dergisi*, 34 (1), 46-52.
- Liu, C., Marchewka, J.T., Lu, J., Yu, C.S. (2005). Beyond concern: A privacy-trustbehavioral intention model of electronic commerce, *Information & Management*, 42, 289- 304. <https://doi.org/10.1016/j.im.2004.01.003>
- McConatha, J.T., Hayta, V. (2004). Rieser-Danner, L, McConatha, D, Polat, T.S, Turkish and U.S. attitudes toward aging". *Educational Gerontology*, 30(3), 169-183. <https://doi.org/10.1080/03601270490272106>
- McKinlay, A., Cowan, S. (2003). Student nurses' attitudes towards working with older patients, *Journal Of Advanced Nursing*, 43(3), 298–309. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02713.x>
- Mellor, M.J., Lindeman, D. (1999). The role of the social worker in interdisciplinary geriatric teams, *Journal of Gerontological Social Work*, 30(3-4), 3-7. https://doi.org/10.1300/J083v30n03_02
- Okitikpi, T., Aymer, C. (2010). *Key concepts in anti-discriminatory social work*. Sage.
- Otrar M (2016). Yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Sosyoloji Dergisi/Journal of Sociology*, 36(2), 527-550. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusosyoloji/issue/35801/401040>
- Payne, M (1991). *Modern social work theory*. Macmillan.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 83-105.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 83-105.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Perkcan, H (2000). Yaşlılık. Ed: V. Işıksan *Antropoloji ve yaşlılık (Vedia Emiroğlu'na Armağan)*. (2000) 51-54. Ankara.
- Perdue, C.W., Gurtman, M.B. (1988). Evidence for the automaticity of ageism, *Journal of Experimental Social Psychology*, 26(3), 199-216. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(90\)90035-K](https://doi.org/10.1016/0022-1031(90)90035-K)
- Scheffler, SJ (1995). Do clinical experiences affect nursing students' attitudes toward the elderly, *Journal of Nursing Education*, 34(7), 312-316. <https://doi.org/10.3928/0148-4834-19951001-06>
- Sheafor, B.W., Horejsi, C.R., Bilgen, A. (2016). *Sosyal hizmet uygulaması: Temel teknikler ve ilkeler*. Nika Yayınevi.
- Sözvurmaz, S., Mandıracıoğlu, A. (2017). Health sciences students' ageing anxiety and attitudes towards older people, *Turkish Journal of Geriatrics/Türk Geriatri Dergisi*, 20(1), 54-60. http://geriatri.dergisi.org/uploads/pdf/pdf_TJG_970.pdf
- Şahin, H., Demirel, B. (2018). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi, *Journal of International Social Research.*, 11(59), 1114-1120. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2720>
- Ten Haken, J.D., Woolliscroft, J.O., Smith, J.B., Wolf, F.M., Calhoun, J.G. (1995). A longitudinal investigation of changes in medical students' attitudes toward the elderly, *Teaching And Learning In Medicine*, 7(1), 18-22. <https://doi.org/10.1080/10401339509539705>
- Tereci, D., Turan, G., Kasa, N., Öncel, T., Arslansoyu, N. (2016). Yaşlılık kavramına bir bakış, *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*. 16(1), 84-116. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uobild/issue/42561/513077>
- The Economist. (2019, April 20) <https://www.economist.com>
- Thompson N (2016). Anti-discriminatory practice: Equality, diversity and social justice, *Macmillan International Higher Education*, (Vol. 6th).
- Tunçkanat, F (2011, March 22). *Avrupa Birliği'nin yaşlı refahı ve yaşlılığa ilişkin politikalar (Konferans Kitabı)* Yaşlılar için Sosyal Politika Gündemi, 43-55. <http://yasam.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/259/2018/06/Ya%C5%9Fl%C4%B1lar-%C4%B0%C3%A7in-Sosyal-Politikalar-G%C3%BCndemi.pdf>
- Usta, Y.Y., Demir, Y., Yönder, M., Yıldız, A. (2012). Nursing students' attitudes toward ageism in Turkey, *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 54(1), 90-93. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2011.02.002>
- U3a 40th Anniversary. (2019, March 27) <https://www.u3a.org.uk/>
- University of Minnesota Duluth Driven to Discover. (2019, April 15) <http://d.umn.edu/university-seniors/>
- Ünalın, PC (1999). Aktif yaşlanma: Bilişsel ve sosyal boyut, *Turkish Family Physician*, 3(1), 13-17. <http://turkishfamilyphysician.com/makaleler/derleme/aktif-yaslanma-bilissel-ve-sosyal-boyut/>
- Varışlı, B (2017). *Katmerli ayrımcılık: 65 yaş üstü kişilerle yapılan niteliksel araştırma*, İstanbul sancaktepe ve şişli, 2015-2016. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=71OJX8w_8PRQU1mSHU6-jqUPbBWY6FKa4Rb0yquMpuE6zraJFzlf9jsrC1beE4nk
- Vefikuluçay, D (2008). *Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ogFjB0g58nfg7bG-7u03YA&no=IMhDdRTzgc65vmPtBgaw>
- Zastrow, C (2013). *Sosyal hizmete giriş*, Çeviren: BY Çakar. Nika Yayınevi.
- 60+ Tazelenme Üniversitesi. (2019, April 24) <https://tazelenme.com/>